

מעדני אשר

גיליון 400
(שנה ט')
פרשת בא תשע"ב

ר"ל ע"י

מכון "מעדני אשר".

מי שנעשה משותק ביד ימין האם צריך להניח תפילין ביד ימין כיון שזה עכשיו היד הכהה?

יש לחקור חולה שנחלה במחלת השיתוק ונשתתק יד ימינו אם עכשיו יניח ביד ימינו היות היא יד כהה אצלו או דילמא יניח ביד שמאל כמו כל אדם.

הנה בדגול מרבבה אור"ח סימן כ"ז כתב על מה שהביא שם המגן אברהם בס"ק ט' מחלוקת הפוסקים באדם שהרגיל עצמו לעשות איטר יד, על איזה יד יניח תפילין, מחדש הדגול מרבבה שאף לשיטות שאינו נקרא איטר יד כיון שהרגיל עצמו כן מרצונו, לכן סבירא ליה שהרגלתו לאו כלום, היא אבל מי שמן השמים הרגליהו דהיינו שנולד לו חולי בימינו וניטל הכח ממנו וצריך לעשות כל מלאכתו בשמאל בודאי דינו כאיטר גמור, א"כ לפי הנ"ל בודאי שצריך להניח תפילין ביד ימין דזה היד הכהה.

אבל בשו"ת אמרי יוסר חלק ב' סימן י"ד כותב דדברי הדגול מרבבה מיידי דווקא באופן כשנתרפא אח"כ מחוליו ואעפ"כ מחמת חוליו הרגיל עצמו לעשות בשמאל ואחר שנתרפא נמי עושה כן הויא איטר גמור אף להסוברים דהרגיל עצמו לא הויא כאיטר הכא כיון שע"י חולי מן השמים הרגיל עצמו, אבל בימי חוליו שאי אפשר לו לעשות בימין ועושה בשמאל הן במכה שסופה להתרפא והן בדבר שאינו עתיד להתרפא לכ"ע לא נעשה איטר כלל ויניח ביד שמאלו כמקדם.

אבל במשנה ברורה אור"ח סימן כ"ז פסק בפשטות דאם מן השמים הרגילוהו דהיינו שנולד לו חולי בימינו וניטל הכח ממנו וצריך לעשות כל מלאכתו בשמאל בודאי דינו כאיטר גמור ויניח על היד הרצוצה.

וכן פסק בשו"ת שבת הלוי חלק ג' סימן ג' דיניח בימין כיון שנעשית יד חלשה ומעתה יעשה כל מלאכתו בשמאל, וביד שלגמרי משותקת האם יש לה דין כנקטעה, עיין שו"ת אבני נזר אור"ח סימן א', ובאמרי יוסר הנ"ל.

מדוע מניחין תפילין על יד שמאל ולא על יד ימין שהוא יד החשוב בכל מקום?

בפרשתו י"ג ט"ז והיה לאות על ידכה ולטוטפות בין ענין וגו'.

בגמ' מנחות ל"ז ע"א אמרינן "ידכה" יד כהה שהוא יד שמאל, **מכאן ילפינן דצריך להניח תפילין על יד שמאל**, ובספר מעדני אשר פרשת ואתחנן תש"ז הבאתי קושיית האחרונים על הא דאיתא בגמ' ברכות ס"ב ע"א וכן קיט"ל אור"ח סימן כ"ט דצריך לקנח בבית הכסא ביד שמאל, ולא בימין משום דקושר בה תפילין, **דיש להקשות הרי שמאל עדיפא**, שהרי מניחים עליו התפילין, א"כ הויא המצוה והקדושה עצמה ע"י ש תרוצים נפלאים.

יש להקשות: מדוע מצות חשובה כמו מצות תפילין מניחים אותו על יד שמאל הפחות חשובה, הרי יד ימין הוא החשוב בכל מקום, כד מקשה בחזקוני בפרשתו, וכן בכלי יקר, וכן באור החיים הקדוש.

איכא כמה תרוצים:

- א. לפי שהימין מזומנת לכל דבר ומושיטין אותה בכל מקום לפי שהיא עסקנית מן השמאלית ואין נכון שיהיו השמות נתונים עליה, כד תירץ בחזקוני בפרשתו.
- ב. לפי שהימין מזומן לקשור התפילין על יד השמאל ולא השמאל על הימין, כד תירץ בחזקוני בפרשתו.
- ג. להורות שלא בכח יגבר איש כי אם לה' המלחמה, לפי שיד האדם כהה וחלושה מלעשות גדולה או קטנה אם לא כי יד ה' עשתה זאת המחזיק בידו, ועל כן צוה ה' להניח התפילין אשר שם ה' חקוק בהם על יד כהה להורות שיד ה' החזקה הימנית היא הנותנת כח ליד כהה זו, ולהורות נתן בלבם שאין שום מעשה תלוי בפעולת האדם כי אם בעזר ה' יתברך, כד כתב בכלי יקר בפרשתו.
- ד. להיותו מכיון כנגד הלב שבצד שמאל, לכן מניחים אותו ביד שמאל, כד כתב האור החיים ע"פ דברי הגמ' מנחות ל"ז ובענין מי שיש לו הלב על צד ימין באיזה יד יניח תפילין עיין שו"ת ארץ צבי סימן קס"ה, וכן בשו"ת דובב מירסים חלק ב' סימן מ"ז שאפילו נתברר שיש לו לב בצד ימין מניח תפילין בשמאלו.

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנדיב הנכבד הרב אלתר יצחק אייזיק ראב"ן שליט"א לייקווד בעל מהדורת ראב"ן מעדני אשר חלק ד' לרגל שמחת הולדת בנו נ"ז במז"ט ובשעטו"מ וברכת מזל טוב לאביו הנגיד הנכבד הרב יעקב ראב"ן שליט"א ולחמיו הנגיד הרב יעקב פעלדהיים שליט"א יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצלית בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנגיד הנכבד העומד לימין המערכת מיום הקמתו הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א ברוקלין זווגתו מרת פעסא לאה תחי' לעילוי נשמת חמותו-אמה האשה החשובה מרת מלא בת הרב יהודה לייב ע"ה נפטרה ערב ראש חודש שבט תשס"ד ת.ג.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו חביבם ונאמנם של גדולי וצדיקי הדור ז"ע ולהבלחטי"א שליט"א הרב החסיד מנחם אליעזר מוזס שליט"א לעילוי נשמת אמו האשה החשובה מרת מרים פייגא ע"ה בת הרב מנחם מנדל ז"ל משרידי התלמידות של מרת שרה שניירר ע"ה ומיסדת בנות אגודת ישראל בקאליש שבפולין נפטרה ו' שבט ת.ג.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו העומד לימין המערכת מיום היווסדו הרה"ג רבי מרדכי הלל זלמן ראטה שליט"א לונדון לרגל השמחה בהופעת גליון 400 ובעת הזאת בואו ונכיר טובה להאי גברא רבה יקרא שמהגליון הראשון היה לנו לעזר בהרבה דברים יהא רעוא שיזכה לברכת התורה אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד ויזכה לראות נחת דקדושה מכל צאצאיו

אדם שהניח תפילין ביד ימין האם יצא בדיעבד?

הנה בשו"ת בית יעקב סימן קמ"ט נשאל המניח תפילין של יד בימין אם יצא ידי חובתו בדיעבד או לא.

ומביא ראיה: מהא דאיתא בבעל העיטור בהל' תפילין חלק החמישי ד"ט ע"ד, מובא בב"י סימן תרנ"א ומסתברא לן דדוקא תפילין דמדאורייתא מניח דוקא בימין, אבל לולב דמדברבנן הוא ומשום חשיבותא, איטר הרי הוא ככל אדם, ונטול לולב בימינו שהוא ימין כל אדם, ואי עביד איפכא לית לן בה, דלא גרע מתפילין, הרי מפורש בהדיא שגם בתפילין אי עביד איפכא לית לן בה ויוצא י"ח.

מיהו בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג סימן י"ב בשם ר' יואל הלוי, מוכח דבתפילין דאורייתא אם הניח בימין אפילו בדיעבד לא יצא וכו'.

ובשערי תשובה סימן כ"ז סק"א הביא דברי הבית יעקב, וכתב דאין ראיה מבעל העיטור דהתם באיטר קאי, אבל סתם אדם שיש לו חיוב דאורייתא להניח בשמאל אין ראיה שאם היפך יצא.

ובשו"ת חוט השני סי' כ"ח כתב שאיטר שהניח בשמאל ככל אדם, לא יצא, כשם שכל אדם שהניח בימין לא יצא, דמהיכא תיתי לחלק בזה, ועוד שלא מצינו שום פוסק שיאמר כן, ועוד דהרמ"א סי' תרנ"א כתב גבי לולב שאם היפך יצא, ומקורו מד' בעל העיטור, ואם איתא דס"ל להעיטור שגם בתפילין אם היפך יצא היה לו לכתוב דין זה שם גבי תפילין לרבותא דאף דהוי מה"ת אם היפך יצא, ואילו שם לא כתב כלום, ולכן נ"ל כוונת העיטור במ"ש דלא גרע מתפילין שכ' ידן זו שמאל, ואפ"ה אמר' דגבי איטר ימין של כל אדם הוי שמאל, וה"ה לענין לולב שצריך ליטול בימין, שמאל כל אדם לגבי איטר חשוב ימין, וא"כ ה"ט דאי עביד איפכא לית לן בה הוא משום דלא גרע מתפילין, הלא"ה אפי' בדיעבד אם היפך לא יצא, א"כ גבי תפילין דליכא למימר הכי אפי' בדיעבד לא יצא כיון דהוי מדאורייתא, וכן כתב בספר יד אהרן סימן כ"ז ובס' שלמי צבור ד"מ ע"ג.

ולהלכה כתב בביאור הלכה סימן כ"ז ס"ק ו' דבתפילין גופא בודאי אם היפך והניח בימינו שהוא שמאל כל אדם אפילו בדיעבד לא יצא דבאיטר שמאל דידיה הוי כימין כל אדם אח"כ מצאתי בחוט השני שמבאר כן דברי בעה"ע בראיות כמו כתבנו.

מדוע מי ששולט בשתי ידיו חייב להניח תפילין

הרי כיון שאין לו יד כהה היא פטור מתפילין?

קימ"ל אור"ח סימן כ"ז ס"ק ו' **אם שולט בשתי ידיו, מניח בשמאל כל אדם.**

והסבירו האחרונים: אע"ג דלדידיה לאו כהה הוא דהא שולט בשתי ידיו, לגבי אחרוני הוי יד כהה ועוד שהיא כנגד הלב, כך כתב הלבוש אורח חיים סימן כ"ז.

יש להקשות: לשיטת הרמב"ן יבמות ק"ד, וכן חולין צ"ב דסבירא ליה דאיטר אינו חולץ כלל כשם שכהן איטר אינו עובד מפני שאין לו ימין וגזירת הכתוב דבעינן ימין, ולא אמרינן דאזלינן בתר ימין דעלמא, א"כ בתפילין נהי שאיטר מניח ביד ימין כיון דכתוב ידכה והרי יש לו יד כהה שזה יד ימין, מ"מ שולט בשתי ידיו לא יניח דהא לית ליה לא שמאל ולא ימין, כיון שאין לו יד כהה, כך מקשה החתם סופר חולין צ"א ע"מ ב', וכן בשו"ת אבן העזר חלק ב' סימן ע"א וכן בשו"ת רבי עקיבא איגר מהדורה קמא סימן קכ"ב.

ומתרצים: דיש לומר היכא דיתבטל המצוה לגמרי אזלינן בתר שמאל דעלמא, אבל בחליצה הרי יכול ליבם, וכן בכהן תתקיים המצוה על ידי כהן אחר, משא"כ בתפילין דא"א לקיים ותתבטל המצוה לגמרי מש"ה בשולט בב' ידיו אזלינן בתר עלמא, כך תירץ בשו"ת חתם סופר אבן העזר חלק ב' סימן ע"א, וכן בשו"ת רבי עקיבא איגר מהדורה קמא סימן קכ"ב.

מי שיש לו כאבי ראש או שאר חולה האם פטור ממצות תפילין?
יש לחקור האם חולה חייב בתפילין או דילמא פטור מן התפילין.

הנה איתא בגמ' חולין ק"י ע"מ א' דרמי בר דיקלא בא לפני ר"ח הזייה דלא מנח תפילין א"ל מ"ט לא מנחת תפילין א"ל חולי מעיים אנא, ואמר רבי יהודה חולה מעיים פטור מן התפילין וברש"י בטעם הדבר דפטור מן התפילין, מפני שצריך לחלצן תדיר, חזינן דחולי מעיים פטור מן התפילין משמע אבל שאר חולה אינו פטור מן התפילין.

יש להביא ראיה שחולה חייב בתפילין: מהא דאמרינן בגמ' סנהדרין ס"ח ע"מ א' כשחלה רבי אליעזר נכנסו רבי עקיבא וחביריו לבקרו ואותו היום ערב שבת היה, ונכנס הורקנוס בנו לחלוץ תפילין, חזינן שחולה חייב בתפילין.

אבל יש לדחות ראיה זו: דהרי מצינו בגמ' כתובות ק"ד ע"א שרבינו הקדוש שהיה חולה מעיים ואפילו הכי הניח תפילין, ואיך עשה נגד הלכה ותרצו התוספת שרבי היה מנהיג עצמו בקדושה יותר מדאי והיה יודע היטב לזהר, א"כ ה"ה רבי אליעזר היה יכול לזהר א"כ אין ראיה שחולה חייב בתפילין.

והנה כתב המרדכי הלכות תפילין ע"מ י"ד ע"מ ב' **שחולה פטור מן התפילין.**

והקשה: מהא דאיתא בגמ' כתובות ק"ד ע"א גבי שבבותיה דרבי דאמר אמתיה סלקא לאיגרא אמרה עליונים מבקשים רבי ותחתונים מבקשים רבי יה"ר שיכופו התחתונים את העליונים כיון דחזיא דעל כמה זימנין לבית הכסא ומנח תפילין וקא מצטער אמר רבי י"ר שיכופו עליונים את התחתונים, ומתריך שאני רבי שהיה מתנהג בקדושה ובטהרה יותר מדאי והיה מחמיר על עצמו כמו ר' אליעזר שלבש תפילין בחוליו שמת בו סמוך למיתתו בפרק ארבע מיתות שהיה מחמיר על עצמו לפי שהיה מתנהג בקדושה ובטהרה, והנה היעב"ץ בספרו מור וקציעה אור"ח סימן ל"ז הקשה מדעת עצמו על המרדכי ופלא שלא ראה שהמרדכי גופיה הרגיש בזה.

ולענין הלכה: קימ"ל אורח חיים סימן ל"ח חולה מעיים פטור מתפילין אפילו אין לו צער.

וכתב במגן אברהם סימן ל"ח ס"ק א' משמע מזה דאסור להחמיר על עצמו דאי היה מותר לא היה רמי בר דיקליה מפקיע נפשיה מיניה, וכן משמע בתוס' כתובות ק"ד שרבי הקדוש היה מנח תפילין, והקשו והא חולי מעיים פטור ותרצו רבינו הקדוש היה מנהיג עצמו בקדושה יותר מדאי והיה יודע היטב לזהר עכ"ל משמע דשאר כל אדם אסור, מיהו נ"ל דבשעת ק"ש ותפלה מותר.

ובערוך השלחן: הביא ראיה ברורה לזה דהא במקור הדין בחולין שם לא היה בשעת ק"ש ותפלה, שהרי לפלל עמו כמבואר שם אלא שמפני שדרכם היה לילך בתפילין כל היום לכן שאלו וא"ל שהוא חולי מעיים, אבל בשעת תפלה מותר להחמיר.

ובשאר חולה כתב הרמ"א, אם מצטער בחליו ואין דעתו מיושב עליו, פטור, ואם לאו חייב, וכותב במשנה ברורה דמותר להחמיר על עצמו.

מעדני אשר: בספר מעדני אשר פרשת שמות תש"ו הבאתי שמהלכה הנ"ל הוכיח החיד"א בברכי יוסף סימן תע"ב דבאף מצוה ליכא פטור של מצטער, רק בסוכה ודלא כמו שכתב בשו"ת הרדב"ז ח"ג סימן תתס"ז, מובא בכף החיים אור"ח סימן רפ"ה דחולה פטור משניים מקרא ואחד תרגום כיון שהוא מצטער וילפינן מסוכה, עיי"ש אריכות האחרונים שחולקים עליו.

האם יש איסור לשתות חלב בפסח מבהמות שאכלו חמץ בפסח?
בפרשתן י"ב י"ט כי כל אוכל חמץ ונכרתה הנפש ההוא מעדת ישראל וגו'.

יש לחקור האם יש איסור לשתות חלב בפסח מבהמה שאכלה חמץ או דילמא ליכא איסורא.

הנה שיטת הפרי מגדים אור"ח סימן תמ"ח בסופו, וכן ביר"ד סימן ס' לאסור לשתות מחלב של בהמה שאכלה חמץ תוך מעת לעת משאכלה, מפני שחמץ בפסח אסור בהנאה, ואיסורו במשהו, וכל שאין לו ביטול, זה וזה גורם אסור.

אבל הרבה אחרונים חולקים על זה:

הנה החיי אדם נשמת אדם חלק ב-ג כלל קי"ט ס"ק ט' נשאל אם יש איזה חומרא להחמיר שלא לאכול חלב בפסח מבהמות שאוכלין חמץ.

תשובה: אני לא ראיתי מזה שום דבר באיזה ראשון או אחרון, אך שמעתי שמקום חומרא זו היא ממה שכתב המגן אברהם אור"ח סימן תמ"ה דזה וזה גורם אסור בפסח, וא"כ חלב נמי עכ"פ הוי זה וזה גורם ואסור.

אך נראה לי דזה אינו: דדוקא לענין שבח עצים כמש"כ הט"ז ב"ד סימן קמ"ב ס"ק ד' ובס"ק ט"ז, אבל לכ"ע בזה וזה גורם מותר בשאר דברים שאינו בעין כדאייתא ב"ד שם סעיף ל"א וכ"כ המ"א בהדיא בסימן תמ"ב ס"ק צ"ט וכן מוכח דדוקא לענין תנור ועצים כתב המ"א דזו"ג אסור, עי"ש שהאר"ק להביא ראיות לזה.

ועוד: שהרי חלב, אי לאו דכתב קרא להיתר ה"א דאסור כדאייתא בגמ' בכורות דף ו' ע"ב אי משום דם נעכר ונעשה חלב או משום דהוי כמו אבר מן החי, ועכ"פ יש בו איסור גמור ואפ"ה התיר רחמנא, וא"כ אמרינן הואיל ואישתרי אישתרי, דוגמא כדאייתא בגמ' יבמות ז' ע"ב הואיל והותר לצרעתו הותר לקריו, וכדאייתא נמי בכורות דאי לאו גמל גמל לאסור ה"א דחלב טמאה נמי מותר, והיינו משום דכבר הותר איסור אחד דהיינו דם או אבר מן החי, הותר נמי איסור טומאה ולכן צריך קרא לאיסור אבל הכא מותר.

ואין לומר: דאדרבה מדאיצטרך קרא להיתר חלב מוכח דה"א לאיסור, וא"כ חידוש הוא ומחידוש לא ילפינן ונימא דדוקא דם התיר, זה אינו, דא"כ אפילו אכלה שאר איסורין נאמר דהחלב אסור, אע"כ שאני דם שהוא גופא נעכר ונעשה חלב ולכן ס"ד לאיסור, מה שאין כן שאר דברים אינם בעצמם נעשים חלב.

ובשו"ת תורת חסד אור"ח סימן כ"א **תמה על חידוש זה:** ע"פ מה שכתבו התוס' יבמות ח' ע"א ד"ה רבא דדוקא דגבי בעל קרי דשם טומאה אחת היא אמרינן הואיל ואשתרי אישתרי דחד לאו הוא בבעל קרי ומצורע, אבל בשני שמות לא אמרינן הואיל ואשתרי אישתרי, א"כ כאן דזה ב' שמות דם וחמץ לא שייך לומר הואיל ואשתרי אישתרי.

וכן בשו"ת בית אפרים אורח חיים סימן ל"ה מובא בחבורו תשובה מאהבה סימן תמ"ח נשאל אם מותר החלב מבהמות של נכרי בפסח שהוא מאכיל אותם חמץ.

והשיב הבית אפרים: דבאחרונים לא העירו בזה רק בפרי מגדים ביר"ד סימן ס' ובא"ח ס"ס תמ"ח ולענ"ד אין כאן בית מיחוש דעד כאן לא כתבו הפוסקים דבעינן מעת לעת משעה שאכלה איסורי הנאה וכן חילקו אם די לה באכילה מעל"ע אלא לענין איסורי הנאה שהם אסורים לכל העולם, אבל חמץ בפסח אע"ג דאסור לישראל בהנאה אף מחמץ של עכו"ם כמש"ש הריב"ש סימן ת' ועיין בא"ח סימן תמ"ו מכל מקום על העכו"ם עצמו לא שייך איסור הנאה

ואיהו משרי שרי ובהיתר הוא מאכיל את החמץ לבהמותיו ואין בזה כלל משום נתפטמה באיסור הנאה, ואף שאסור הישראל ליהנות מחמץ של עכו"ם, היינו מחמץ בעין, אבל בנ"ד שהעכו"ם האכיל לבהמותיו בהיתר גמור ועכשיו הוא חולב הבהמה, ואין כאן דרא דחמץ כלל וחמץ אסרה תורה ולא חלב ואיזה הנאה מגיע להישראל מהחמץ, ולענ"ד יש לדמות לנכרי שהיה לו חמץ ושרפו בפסח דשרי לישראל לקנות האפר וליהנות ממנו וא"כ ה"ה בנ"ד שאפילו תימא שהחמץ גורם לחלב שיבא מ"מ ה"ל כחרכו קודם זמנו.

ובפליתי יור"ד סימן ס' **כתב טעם אחר להיתר לשתות חלב מבהמה שאכלה חמץ בפסח** וז"ל אפילו נתפטמה הבהמה מחמץ מותרת משום דמה בכך, דעל ידי כך מגיע הנאה מאיסורי הנאה, הא הויא שלא כדרך הנאה ואין לוקין על זה, עיין בשו"ת חלקת יואב מהדורא תניינא סימן כ' שהאר"ק להעיר על כל הסברות.

ובשו"ת תשובה מאהבה יור"ד סימן שכ"ה, וכן בשו"ת מהר"א אור"ח סימן רכ"ז, וכן בשו"ת תורת חסד סימן כ"א **תמה עליו:** וז"ל שלא כדרך הנאה עכ"פ אסור מדרבנן ולא התירו כי אם לחולה שאין בו סכנה כמבואר ברמב"ם פרק ה' מהלכות יסודי התורה הלכה ח' ובתוס' בכמה מקומות, א"כ איך כתב שההיתר לשתות חמץ בפסח זה משום דהויא שלא כדרך הנאה.

ולענן הלכה: כתב במשנה ברורה אור"ח סימן תמ"ח ס"ק ל"ג וז"ל ולענין חלב של בהמה שאוכלת חמץ אפילו היא של נכרי נחלקו אחרונים בזה ודעת הפמ"ג להיתר החלב שחלבו אחר מעל"ע שאכלה חמץ, ויש מקילין אפילו בו ביום אם אוכלת שחרית וערבית מדברים המותרים.

וכן בשו"ת אגרות משה חלק א' סימן קמ"ז כתב דמדינא ליכא שום איסור לשתות מחלב שאכלה חמץ בפסח.

מעדני אשר: בהרבה מקומות נהגו להחמיר בזה כיון שיש פוסקים האוסרים ויש מחמירין לקנות חלב רק קודם הפסח.

נרות שנוהגים להדליק בברית האם מותר להדליקם ביום טוב?
בפרשתן י"ב ט"ז כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם.

יש לחקור נרות שנוהגים להדליק בברית מילה האם מותר להדליק כשיש ברית ביום טוב.

ראשית דבר נברר מה המקור להדלקת נרות בברית:

הנה בספר שבולי הלקט הלכות מילה סימן ז' כתב מנהג להדליק נרות בבית הכנסת שיש בה ברית מילה ונראה לי על שם כי נר מצוה ותורה אור והוא דרך שמחה וכבוד, עוד נראה לי טעם אחר שסמכו על האגדה או על הירושלמי שכך היו נוהגין בימי הגזרה להדליק נרות בבית שיש בו ברית מילה לאות ולסימן לעוברין דרך שם שיכירו וידעו ישראל שיש שם ברית מילה וילכו שם לשמוע הברכות, וכן כתב התוס' סנהדרין ל"ב ע"ב.

הנה במשנה ברורה אור"ח סימן תקל"ד כתב ואם יש ברית מילה בבית שנוהגין להדליק נרות מסתברא דמותר דכל זה כבוד וחיוב מצוה הוא, וכמו שמותר להדליק נר של בית הכנסת מותר נמי לברית.

ובמאמר מרדכי כתב דמותר להדליק נר בברית מילה ביום טוב דסומכין על שיטת הרמב"ם דסבירא ליה דנר של בטלה מותר.

ובשער הציון אור"ח סימן תקל"ד **תמה עליו:** באמת זה אינו, דבדואי מותר בכגון זה שהוא מפני כבוד מצוה, וכמו נרות של בית הכנסת.

מכתבים למערכת

האם בשנאתה ממשתתחה לעבודה וזה צריך ליהרג על זה אע"פ שאינו משתתח לע"ז
 מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים האם על מראית העין של עבודה וזה נמי יש את הדיון
 דיהרג ואל יעבור דהיינו אם יש דבר שדומה לעבודה וזה והשני יחשוד אותו שעובר
 עבודה וזה האם צריך ליהרג על זה.

הרה"ג יצחק קדמון שליט"א שעלכם
 הרה"ג רבי יחיאל משה דניצ'גר שליט"א מודיעין עילית
 הרה"ג יואל אברהם מושקוביץ שליט"א ירושלים כולל סאטמאר
 נראה לציין דמקור חיים יור"ד סימן קצ"ג ס"ק ג' הביא ראה לשיטות הסוברים דצריך להחמיר
 גם על מראית העין, מהא דאיתא בגמ' גיטין נ"ו ע"ב מעשה באשה ושבעת בניה וכו'
 כשהוציאו את השביעי וא"ל קיסר אישדי לך גושפנא וגחין ושקליה כי היכי דלימרו
 קבילו עליה הרמנא דמלכא ולא רצה ונהרג, חזו"ן דאף על מראית העין ינהג ואל
 יעבור, וכתב דיש לדחות דסבירא ליה שאף על שאר עבירות אם הוצה להחמיר מותר
 לכן נהרג, ואפילו לשיטות שאסור הרי קימ"ל שבשעת השמיר אפילו ערקתא דמסאנא
 ינהג ואל יעבור.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון
 מה שהבאתם ראה שאין חוב ליהרג על מראית העין של עבודה וזה, מהא דכתבו
 התוס' שחנניה מישאל ועוריה לא היה צריכים למסור את הנפש שלא לשהתחוות כיון
 שזה לא היה עבודה וזה ממש רק אינדרטא, יש להעיר דיש לחלק לכשיש מראית העין
 לעבודה וזה ממש כגון ששוחה לשתות ליד עבודה וזה אז גם לפי תוס' אפשר דיהרג
 ואל יעבור ושאינו הכא דאין זה עבודה וזה ממש.

הרה"ג בן ציון מיללער שליט"א ירושלים
 נראה להביא ראה דאין צריך למסור את הנפש מהא דאיתא בגמ' מגילה י"ב ע"א הם לא
 עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה עמכם אלא לפנים, חזו"ן דליכא חוב למסור על
 מראית העין.

מדוע אין נוהגים להתפלל בוקיפת ידים למעלה כמו שנהגו פעם
 מה שהקשתם בשם אחרונים מדוע אין אנו מתפללים בוקיפת ידים כמו שמצינו במקרא
 כמה פעמים, ותרצתם בארבע אופנים.

הרב אהרן שושינצקי שליט"א בני ברק
 נראה לציין מה שכתב בקב הישר פרק ס"ג דאם אין ידיו נקיים מגול וגניבה ומהשגת
 גבול מה יתרון לו בהגבחה דיין.

אנסוה לעבור על ג' עבירות החמורות ועבר עליהם האם כשר לעדות
 מה שכתבתם בשם שו"ת הריב"ש סימן קע"א שמי שעבר על ג' עבירות באונס, שהדין
 שיהרג ואל יעבור, אם עבר ולא נהרג לא נפסל לעדות, וכישראל הוא לכל דבריו כיון
 שעשה כן באונס ומפני אימת מות נפלו עליו, שהדין אין ב"ד עונשין אותו על כך.

הרה"ג רבי משה פריד שליט"א ראש כולל מאור התלמוד פ.א. סולל ברזיל
 יש לציין דביאר הגר"א וזה דעה סתם קיים ס"ק כ"ג מבואר דלפי מה שכתב הרמ"א ח"מ סימן
 ל"ד ס"ב שמי שעבר עבירה שאין בית דין מעישים עליה פסול מדרבנן לעדות וה"ה בכגון
 שעבר באונס ולא נהרג פסול מדרבנן, ודוקא בהכרזה אבל קודם הכרזה כשר כדון
 פסוליו עדות דרבנן כמבאר בח"מ שם ס"ק כ"ג.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
 להתרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
 למקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
 לביורום בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
 מי שמעוניין להצטרף לאלפי המגויים נא להתקשר למערכת

אדם שנשבע שלא יגלה רפואה שגילו לו האם באופן שיש פקוח נפש מותר לו לספר
 מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' יומא פ"ד ע"א, ע"ז כ"ח ע"א שרבי יוחנן היה
 לו כאבים חקים הלך למטריניא וגילה לו רפואה וביקשה ממנו שישבע שלא יגלה
 לאף אחד הרפואה וגילה רב יוחנן את הרפואה והקשה בגמ' הרי נשבע, יש להקשות מה
 הקושיא הרי פקוח נפש דוחה כל התורה, ואפילו נשבע מדוע יהא איסור לגלות,
 ותרצתם.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א חומ"ץ מחזיקי הדת
 הרב חיים ישראל אוברמייסטר שליט"א כולל ישיבת מוד
 נראה לתרץ דפיקוח נפש דוחה רק כשיש חולה שיש בו סכנה לפניו, אבל שם אצל רבי
 יוחנן דלא היה שם עדיין חולה שיש בו סכנה ורק לידע הרפואה כשיהא חולה שיש בו
 סכנה, מנא לן להיתר לעבור על השבועה.

הגאון רבי דוד ליסיצין שליט"א ראש כולל הכל התלמוד ת"א
 נראה לתרץ, דלכן לא שייך כאן חשש של פיקוח נפש, שהרי אפשר ללכת
 למטריניא והיא תגלה את הרפואה.

הגאון רבי ישראל שוורץ שליט"א רב אב"ד תל ציון ראש כולל תלמידי הכת"ס, הרי"מ בישיבת סוכטשוב
 מה שהבאתם לתרץ דהיא דליכא דאיכא חילול השם, אף בשאר עבירות ינהג ואל יעבור,
 ולכן כאן שנשבע שלא יגלה איכא חילול השם אם יגלה לכן היה אסור לגלות, נראה
 להעיר מהא דאיתא בגמ' סוכה נ"ג ע"ב ב' בשעה שכרה דוד שיתין קפא תהומא ובעא
 למשטא עלמא אמר דוד מי איכא דידע אי שרי למכתב שם אחספא ונשדיה
 בתהומא, והקשה בערוך לנר למה היה מסופק הא אין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש
 ואפילו שבת מותר לחלל כשי"כ איסור לאו וכי יש פקוח נפש גדול מזה שרצה התהום
 למשטף עלמא ומתריך דעל חלול השם אפילו בשאר מצות ינהג ואל יעבור ולכן היה
 מסופק אם זה בכלל חלול השם מה שמוחק השם והוצרך לפשוט ממה שהתירה התורה
 למחוק גבי טוטה.

איך היה מותר למשה להרוג המצרי שהכה
הרי דינא דמלכותא דינא וצריך להכות במי שאינו עובד

מה שהקשתם בשם אחרונים איך הרג משה את המצרי בלי ששאל מדוע הכה את
 העברי, ואף דבן נח המכה את ישראל חייב מיתה, מ"מ הרי קימ"ל ח"מ סימן שס"ח דינא
 דמלכותא דינא, והבא הרי פרעה גורע ישראל שיעבדו וימנה עליהם נגושים שאם לא
 יעבדו יכו אותם ואפשר עבר העברי על מצות המלך לכן היכה אותם, ותרצתם בארבע
 אופנים.

הגאון אשר ישעיה מוטצען שליט"א קרית צאנז נתיב חומ"ץ בבית דינו של הרב לנדא
 נראה לתרץ ע"פ מה שכתב הר"ן גדרים כ"ח ע"א א' דטעם דאמרין דינא דמלכותא דינא
 מפני שהארץ שלו ויכול להם לא לעשו מצותי אגרש אתכם מן הארץ, לפי
 הנ"ל אתי שפיר שהרי כאן פרעה לא הרשה להם לצאת מהארץ, לא שייך דינא
 דמלכותא.

הרה"ג חיים עוזר קרביץ שליט"א ראש בית מדרש לאברהם ירושלים
 נראה לציין מה שכתב בפרשת דרכים ה"ך האתרים דרוש ראשון כמדרש רבה שמות פרשה א' סימן כ"ט
 "וירא כי אין איש" כיון שראה משה כך נמלך במלכים, ואמר להם חייב זה הריגה,
 אמרו לו הן, וכתב מהר"ש יפה שנמלך במלכים אם חייב מיתה על הכאתו כעב"ם
 המכה את ישראל שחייב מיתה או שמה עדיין בני ישראל לא בכלל זה עד שבאו
 לסיני, והמלאכים השיבו הן, דחייב מיתה דמיתא אברהם יצאו מכלל בני נח ויש להם
 דין ישראל, לפי הנ"ל אתי שפיר.

השיר והשבח לחיי עולמים

לרגל הופעת גליון "ארבע מאות"

אודה את ה' שהגדיל עמי העניי ממעש, שאני זוכה להרביץ
 תורה לרבבות עמך בית ישראל מידי שבת בשבתו במשך "תשע
 שנים רצופות" זוכיתי שהתקבל הגליון בכל תפוצות ישראל,
 זוכיתי שהרבה אדמו"רים וראשי ישיבות ומורי צדק מתפללים
 בזה כל שבוע, וכמה אדמו"רים הזכירו לטובה את הגליון
 ברבים וכן כמה ראשי ישיבות הזכירו את זה בשיעור כללי
 והרבה רבנים מכל קצות תבל העידו בפני שמכניס את
 השיעורים לשבת מהגליון ומחפזים ובהרבה בתים זה נהפך
 ללימוד שלהם בשלחן שבת.
**ובעת הזאת נודה לכל התורמים הנכבדים שבזכותם יש
 לנו את האפשרות להמשיך בהפצת התורה.**
**ואפרוש כפי אל אבי שבשמים, עד הנה עזרוני רחמין ולא
 עזבוני חסדיך, אל תעזבוני ואל תטשני ה' אלוקינו לנצח,
 שנוכל להמיר ביתר שאת בלא שום מניעות.**
**ויחא רעוא שלא ימוש התורה מפינו ומפי זרע זרעינו
 מעתה ועד עולם.**

ה' שבת ה' ת.ג.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו
 הרבני הנגיד המפורא איש המעש והחסד
 הרב חיים יצחק כהן שליט"א ירושלים
 לעילוי נשמת אמו האטה החשובה
 מרת חנה ראדה יהודית בת הרב החסיד מרדכי יהודה איינפלד ע"ה
 נפטרה ה' שבת ת.ג.צ.ב.ה.

ה' שבת ה' ת.ג.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו
 העוסק בצרכי ציבור באמונה שלוחא דרבנן
 הרב יעקב שמעון שר שליט"א
 מנכ"ל מוסדות צאנז וסגן ראש ערית נתיבה
 לעילוי נשמת אביו
 הרב מייכאל בן הרב יעקב שמעון ז"ל
 נלב"ע ח' שבת ת.ג.צ.ב.ה.

ה' שבת ה' ת.ג.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו
 הנגיד הנכבד
 הרב שלמה מיינער שליט"א בארא פארק
 לעילוי נשמת אביו
 הרב משולם זאב בן הרב שלמה ז"ל
 נלב"ע ח' שבת ת.ג.צ.ב.ה.